

O glasbi in z glasbo v pedagoškem procesu

Pojmovanja glasbe in glasbeno
izobraževanje skozi čas

Irena Lesar

O glasbi in z glasbo v pedagoškem procesu

Pojmovanja glasbe in glasbeno
izobraževanje skozi čas

Irena Lesar

Ljubljana, 2017

Učbenik

O glasbi in z glasbo v pedagoškem procesu

Pojmovanje glasbe in glasbeno izobraževanje skozi čas

Avtorica dr. Irena Lesar

Recenzenta dr. Branka Rotar Pance, dr. Zdenko Medveš

Izdala in založila Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani

Zanjo dr. Janez Vogrinc, dekan

Oblikovanje naslovnice

in priprava dr. Irena Lesar

Dosegljivo na <http://www.biblos.si/lib/book/9789612532079.pdf>

1. elektronska izdaja

Ljubljana, maj 2017

© avtorica, 2017

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID=290138624

ISBN 978-961-253-207-9 (pdf)

Kazalo vsebine

UVOD	5
POJMOVANJA GLASBE V RAZLIČNIH OBDOBJIH TER VPLIV NA ŠOLSKE IN PEDAGOŠKE PRAKSE	6
I. GLASBA IN PEDAGOŠKI KONCEPTI V ANTIKI.....	7
1. GLASBA PRI STARIH GRKIH.....	7
2. POZNANE PEDAGOŠKE PRAKSE V STARI GRČIJI.....	9
2. 1 Atenska vzgoja	9
2. 1. 1 Muzična vzgoja.....	10
2. 2 Špartanska vzgoja.....	10
3. ARISTOTELOVO POJMOVANJE ESTETSKE IZKUŠNJE KOT MIMESIS	11
4 KAJ LAHKO ZAKLJUČIMO NA PODLAGI PREDSTAVLJENEGA?	12
II. GLASBA IN PEDAGOŠKI KONCEPTI V SREDNJEM VEKU (cca 476 – 1492)	15
1. POJMOVANJE IN VLOGA GLASBE V SREDNJEM VEKU.....	15
1. 1 Glasbene zvrsti na Slovenskem.....	16
1. 2 Razvoj notnega zapisa.....	18
2 GLASBENO IZOBRAŽEVANJE OZ. GLASBENE ŠOLE V SREDNJEM VEKU.....	19
2. 1 Znane glasbene šole tega obdobja v Evropi.....	20
3 KAJ JE NA PODROČJU GLASBENE VZGOJE PRINESEL SREDNJE VEK?.....	21
III. GLASBA IN PEDAGOŠKI KONCEPTI V NOVEM VEKU (cca 1492–1918).....	22
1 POJMOVANJE IN VLOGA GLASBE V NOVEM VEKU.....	23
2 REFORMACIJA NA SLOVENSKEM – POMEN, KI SO GA PRIPISOVALI GLASBI.....	28
2. 1 Glasbeno izobraževanje v času reformacije – cerkvene šole	30
3 GLASBENE RAZMERE V 17., 18. IN 19. STOLETJU NA SLOVENSKEM.....	31
3. 1. Glasbeno izobraževanje v času po reformaciji (17. in 18. st.) v Ljubljani – cerkvene šole.....	35

3. 2. Glasbeno izobraževanje v 19. stoletju – državne glasbene šole	36
4 GLASBA KOT UČNI PREDMET V OBVEZNEM IZOBRAŽEVANJU.....	44
5 KAJ JE NA PODROČJU GLASBENE VZGOJE NA SLOVENSKEM PRINESEL NOVI VEK?	46
IV. GLASBA IN PEDAGOŠKI KONCEPTI V 20. STOLETJU	50
1 POJMOVANJA GLASBE V 20. STOLETJU.....	50
2 GLASBA 20. STOLETJA.....	51
3 GLASBENE ŠOLE NA SLOVENSKEM V 20. STOLETJU.....	58
3. 1 Med obema vojnama	58
3. 2 Po drugi svetovni vojni.....	60
3. 3 V samostojni Sloveniji.....	62
3. 3. 1 Dostopnost glasbenih šol.....	63
4 GLASBA KOT UČNI PREDMET V OBVEZNEM IZOBRAŽEVANJU	64
5 VELIKE GLASBENO-PEDAGOŠKE ŠOLE.....	66
5. 1 Émile Jaques-Dalcroze	67
5. 2 Carl Orff.....	71
5. 3 Zoltán Kodály.....	74
5. 4 Edwin Gordon.....	77
6 KAJ PRINAŠA 20. STOLETJE NA PODROČJU GLASBENEGA IZOBRAŽEVANJA?	80
VLOGA UMETNOSTI (GLASBE) DANES	83
1 UMETNOST KOT KOMUNIKACIJSKA IZKUŠNJA	84
1. 1 Glasba kot komunikacijska izkušnja?.....	86
2 JEZIK UMETNOSTI IN JEZIK ZNANOSTI.....	89
3 PEDAGOŠKE IMPLIKACIJE VLOGE GLASBE.....	91
VIRI IN LITERATURA	94

UVOD

Biti učitelj inštrumenta oz. petja ali biti glasbeni pedagog je v naši družbi vendarle pomembno drugačna vloga kot biti učitelji drugih predmetnih področij. Zakaj takšno prepričanje? Prvič zato, ker je glasba eden izmed umetniških jezikov, ki bi ga bilo – podobno kot druge umetniške predmete v naših šolah – potrebno poučevati pomembno drugače kot ostale predmete. Drugič zato, ker je za glasbo značilen precej strukturirani jezikovni kod, ki ga je potrebno do določene mere osvojiti tako kot druge simbolne kode (jezik, števila ...) in se tu lahko hitro ujamemo v zanko klasičnega poučevanja kot gole transmisije (in zahtev po reprodukciji znanja) ter tako zanemarimo še ostale značilnosti glasbe, ki močno presega to raven. In ne nazadnje tudi zato, ker ima glasba pomembno vlogo v življenju posameznika in družbe. Učitelji na glasbenem področju morajo biti zato temeljito seznanjeni z močjo, ki je glasbi lastna v pedagoškem procesu, sicer lahko pristanejo zgolj na razvijanju glasbenih spretnosti in prenosu znanj, ki bodo posamezniku omogočali bodisi lažje spremljanje glasbenih prireditev ali pa nekaterim celo glasbeno ustvarjanje oz. poustvarjanje. Zakaj je glasba pomembna za slehernega človeka in zakaj je nujen premislek o kakovostni in strokovno utemeljeni glasbeni vzgoji in izobraževanju bosta v pričujočem študijskem gradivu temeljni vprašanji, ki nas bosta vodili na poti iskanja odgovorov.

V ta namen bomo naprej naredili pregled družbene vloge glasbe nekdanje in danes ter kakšne pedagoške prakse so se v različnih obdobjih razvile. Nadalje se bomo seznanili z različnimi (sociološkimi, antropološkimi, filozofskimi, psihološkimi) argumentacijami vloge glasbe na individualni in družbeni ravni. Temu bo sledil pregled utemeljitve glasbe kot vzgojnega sredstva in premislek, ali glasba pomembno vpliva na moralni razvoj posameznika. Na koncu bodo strnjeno predstavljene ugotovitve skozi vidik učiteljevega delovanja na področju glasbene vzgoje, ki so relevantne za sodobni čas.